

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/138/2020
Identifikačné číslo spisu: 1117218684
Dátum vydania rozhodnutia: 29.06.2022
Meno a priezvisko: Mgr. Peter Melicher
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:1117218684.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Q.. B. Č., rod. Č., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom W. č. XXXX/XX, O., štátny občan SR, práv. zast.: JUDr. Ľubomír Hnát, advokát, Guothova č. 20, Bratislava, proti žalovaným: 1/ V. Q. Y., rod. O., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom H. č. XXXX/XX, O., štátny občan SR, práv. zast.: JUDr. Peter Vojčík, CSc., advokát, Rázusova č. 28, Košice, 2/ Q. Z., rod. Č., nar. XX.X.XXXX, J. č. XXXX/XX, O., štátny občan SR, práv. zast.: JUDr. Hana Magurová, PhD., advokát, Ivanská cesta č. 23, 821 04 Bratislava, o určenie neplatnosti závetu, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 17C 35/2017, konajúc o dovolaní žalovanej v 1/ rade proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, č. k. 4Co/132/2019-183 zo dňa 20. novembra 2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 20. novembra 2019 sp. zn. 4Co/132/2019 a rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 23. novembra 2018 sp. zn. 17C/35/2017 a vec vracia Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 23. novembra 2018 č. k. 17C/35/2017-130 určil, že závet poručiťľa V. B. V. Č., D. rod. Č.A., nar. XX.XX.XXXX, naposledy bytom S. č. XX/X, O. - W. Q., zomrelého XX.XX.XXXX, spísaný dňa 04.04.2016, č. N295/2016, Nz 11401/2016, NCRI 11719/2016 je neplatný. Žalobcovi priznal vo vzťahu k žalovanej 1/ a žalovanej 2/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Vychádzal zo skutkového vymedzenia žaloby žalobcu domáhajúceho sa určenia, že závet poručiťľa V. B. V. Č., D. rod. Č., narodeného XX.X.XXXX, naposledy bytom S. č. XX/X, O. - W. Q., zomrelého XX.XX.XXXX, spísaný dňa 4.4.2016 č. N29/2016, NZ 11401/2016, NCRI 11719/2016 je neplatný, tým, že je účastníkom dedičského konania po svojom otcovi, poručiťľovi V. B. V. Č., D., nar. XX.X.XXXX, zomrelom dňa XX.XX.XXXX, vedenom Okresným súdom Bratislava I pod č. k. 1D/299/2016-654, Dnot 45/2016, kde bol oboznámený s tým, že poručiťľ zanechal a/ závet a listinu o vydedení, spísané JUDr. Milošom Kaanom vo forme notárskej zápisnice č. N 181/2015, Nz 6420/2015 zo dňa 26.02.2015, b/ rozhodnutie o odvolaní závetu a listiny o vydedení, spísané JUDr. Milošom Kaanom vo forme notárskej zápisnice č. N 192/2016, Nz 7419/2016 zo dňa 3.3.2016, c/závet, spísaný JUDr. Milošom Kaanom vo forme notárskej zápisnice č. N 295/2016, Nz 11401/2016 zo dňa 4.4.2016.

1.2. V priebehu konania došlo dňa 3.2.2018 k úmrtiu pôvodnej žalovanej 2/ P. Č., rod. R., nar. XX.XX.XXXX s tým, že jej jediným dedičom a právnym nástupcom sa stala Q. Z., rod. Č., s ktorou súd ďalej procesne konal na strane žalovanej 2/.

1.3. Po právnej stránke súd prvej inštancie vec posúdil podľa ustanovení § 2 ods. 1, 2, § 3 ods. 1 písm. a/, § 3 ods. 4, § 46, § 47 ods. 1 zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok), platného a účinného ku dňu 4.4.2016 (ďalej aj „NP“), § 469a ods. 1 a 3, § 476 ods. 1, § 34, § 39 Občianskeho zákonníka.

1.4. Konštatoval, že Občiansky zákonník pojem závetu (testamentu) nevy vymedzuje. Závetom je formálny jednostranný, kedykoľvek odvolateľný alebo zameniteľný prejav vôle rýdzo osobnej povahy, ktorý o svojom majetku pre prípad smrti zostavuje jediná fyzická osoba. Pokiaľ ide o predmet závetu, ten musí byť dovolený a možný (závetca môže v záвете disponovať len s majetkom, ktorý mu skutočne patrí alebo ktorý určite nadobudne do momentu svojej smrti). Ak má mať závet právne účinky, musí zodpovedať všetkým zákonným požiadavkám, ktoré sa kladú na jednotlivé druhy závetov (§ 476 a nasl. OZ). Platne možno nakladať len s majetkom, s ktorým je poručiteľ ako vlastník, resp. majiteľ oprávnený disponovať (Fekete Imrich a spol., Občiansky zákonník, Prehľadný komentár, EPOS, str. 580, 583). Vydedenie (exheredatio) je jednostranný právny úkon poručiteľa, ktorým svojho potomka ako neopomenuteľného dediča vylučuje z dedenia, prejavuje teda svoju vôľu, že určitý dedič nemá dostať svoj dedičský podiel, resp. že má dostať menej. Vydedenie je vlastne odňatie dedičského práva dedičovi, ktoré by mu inak podľa zákona patrilo. Listina o vydedení má charakter negatívneho závetu. Platnosť listiny o vydedení je podmienená tým, že musí vyhovovať jednak všeobecným náležitostiam právnych úkonov (§ 34 a nasl. OZ) a jednak špeciálnym náležitostiam stanoveným pre tento právny úkon, t. j., aby bolo vydedenie platné, musí spĺňať určité formálne a materiálne náležitosti. Vydedenie sa najčastejšie vykonáva spísaním listiny o vydedení (napr. vo forme notárskej zápisnice podľa § 476d ods. 1 OZ), ktorá môže byť spísaná spolu so závetom v jednej listine. Nie je vylúčené, aby listina o vydedení bola spísaná spoločne so závetom. Prejav vôle o vydedení potomka je v takom prípade súčasťou závetu alebo môže byť pojatý do samostatnej listiny. Materiálnou náležitosťou vydedenia je výslovné uvedenie konkrétneho dôvodu vydedenia, uvedeného v zákone (§ 469a Občianskeho zákonníka), v listine o vydedení. Bez splnenia týchto formálnych, ako i materiálnych náležitostí je vydedenie neplatné. Ich rozširovanie nie je prípustné (vydedenie z iných dôvodov je neplatné - R 50/1985, s. 271). Poručiteľ musí v listine o vydedení výslovné uviesť konkrétny dôvod vydedenia s časovou a miestnou špecifikáciou, aby sa predišlo prípadnému sporu, nakoľko pokiaľ dôvod vydedenia neuvedie, je listina o vydedení absolútne neplatná (§ 39 OZ). Dôvody vydedenia musia existovať v čase spísania listiny o vydedení. Na neskoršiu zmenu sa neprihliada (poručiteľ môže do doby svojej smrti listinu o vydedení zrušiť alebo zmeniť); (E. H. a spol., Občiansky zákonník, Prehľadný komentár, EPOS, str. 565).

1.5. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že podstatou činnosti notára pri vydávaní osvedčenia, na rozdiel od spisovania právnych úkonov, je len zaznamenať dej, ktorý sa pred ním odohráva. Pri osvedčovaní notár nezasahuje do deja, účastníka nepoučuje a ani nedozerá na to, či obsah nastávajúcej skutočnosti alebo urobeného vyhlásenia je v súlade so zákonom. Rovnako tak ani nezodpovedá za to, či sa pred ním urobené vyhlásenie, (ne)prieči zákonu. Už samotné vedomie účastníka o tom, že notár na jeho žiadosť uskutočňuje záznam o ním uvedených skutočnostiach, by ho malo viesť k tomu, aby ním urobené vyhlásenie zodpovedalo príslušným právnym predpisom. Význam osvedčenia spočíva v tom, že príslušná notárska zápisnica je dôkazom o tom, že úkon (vyhlásenie) bol urobený, akým spôsobom a kedy sa tak stalo, pričom pravdivosť toho, čo sa osvedčuje alebo potvrdzuje platí dovtedy, kým nie je dokázaný opak. Zo samotnej podstaty činnosti notára spočívajúcej v osvedčovaní právne významných skutočností je zrejmé, že žaloba o neplatnosť takéhoto osvedčenia vydaného notárom, do úvahy neprichádza. Notársky poriadok preto ani nemá osobitné ustanovenie, ktoré by umožňovalo osobe tvrdiacej o sebe, že bola vydaným osvedčením dotknutá na svojich právach, požiadať súd, aby určil neplatnosť osvedčenia. Rovnako ani hmotné právo (Občiansky zákonník, Obchodný zákonník) nemá zákonné ustanovenia, ktoré by umožňovali dotknutej osobe domáhať sa (ne)platnosti osvedčenia vydaného notárom. V hmotnom práve sa nachádzajú len zákonné ustanovenia, ktoré upravujú platnosť právneho úkonu (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/11/2007 zo dňa 29.1.2008).

1.6. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie vyvodil, že ak sa žalobca domáhal určenia neplatnosti závetu zo dňa 4.4.2016, postupoval v súlade s právnym názorom Najvyššieho súdu SR,

uvedenom v rozhodnutí sp. zn. 2Cdo/11/2007. Žalobca sa teda nedomáhal neplatnosti notárskej zápisnice, ktorá má charakter verejnej listiny (§ 3 ods. 4 NP), ale domáhal sa určenia neplatnosti konkrétneho právneho úkonu, ktorý poručiteľ vyjadril formou notárskej zápisnice. Pokiaľ ide o materiálne náležitosti listiny o vydedení zo dňa 4.4.2016, uviedol, že v prípade, ak poručiteľ mal záujem prejaviť vôľu vydedenia žalobcu vo forme notárskej zápisnice bolo potrebné, aby takýto prejav vôle obsahoval zákonné náležitosti aj z hľadiska uvedenia konkrétneho dôvodu vydedenia (§ 469a ods. 1 OZ).

1.7. Po preskúmaní obsahu notárskej zápisnice zo dňa 4.4.2016 súd prvej inštancie zistil, že táto z hľadiska prejavu vôle poručiteľa obsahuje právny úkon, ktorý poručiteľ označil ako závet. V prípade, ak poručiteľ mal záujem vydediť žalobcu, bolo potrebné, aby takýto právny úkon bol výslovne v notárskej zápisnici uvedený a to presnou skutkovou a právnou špecifikáciou dôvodu vydedenia tak, aby bolo zrejmé, ktorý z potomkov a z akých dôvodov bol poručiteľom vydedený. Bolo vecou poručiteľa, akým spôsobom naformuluje prejav vôle vydedenia a či takýto úkon bude tvoriť súčasť závetu alebo bude samostatne označený ako listina o vydedení. To, že listina o vydedení nebola v porovnaní s notárskou zápisnicou zo dňa 26.2.2015 samostatne oddelená od závetu v rámci notárskej zápisnice zo dňa 4.4.2016, nemá samo osebe za následok neplatnosť vydedenia. Nestotožnil sa s tvrdením žalovanej 1/, podľa ktorého „je podstatné, aby listina vyjadrovala vôľu poručiteľa vydediť potomka“. Uviedol, že zmysle § 469a ods. 3 OZ sa vyžaduje, aby listina obsahovala dôvod vydedenia. Vôľa je len dôsledkom vydedenia, príčinou je dôvod a tento musí byť v zmysle hmotného práva v listine nepochybne uvedený, keďže je jeho nevyhnutnou obsahovou náležitosťou. Ak tomu tak nie je, prejav vôle poručiteľa vydediť potomka bez uvedenia zákonného dôvodu v zmysle § 469 ods. 1 OZ spôsobuje absolútnu neplatnosť takéhoto právneho úkonu. Skonštatoval, že Listina o vydedení a závet predstavujú dva rozdielne právne inštitúty, s ktorými zákon spája rozdielne právne následky. Kým na základe závetu potomok dedí majetkovú podstatu po poručiteľovi, na základe listiny o vydedení dochádza k odňatiu možnosti potomka nadobudnúť po poručiteľovi majetok. Vydedenie predstavuje vážny zásah do majetkovej integrity potomka, preto z právneho úkonu poručiteľa musí byť zrejmé, z akého dôvodu pristúpil poručiteľ k vydedeniu svojho potomka.

1.8. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že poručiteľ v časti právneho úkonu vydedenia žalobcu nerešpektoval materiálne náležitosti v zmysle ustanovenia § 469a a nasl. OZ, bližšie nešpecifikoval dôvod vydedenia z hľadiska jeho preskúmateľnosti, v dôsledku čoho vyhodnotil takýto prejav vôle poručiteľa vyjadrený v notárskej zápisnici č. N295/2016, Nz 11401/2016, NCRIs 11719/2016 zo dňa 4.4.2016 ako absolútnu neplatný právny úkon, pre jeho rozpor s ust. § 469a ods. 1 a ods. 3 Občianskeho zákonníka (§ 39 OZ). Vzhľadom na absenciu uvedenia zákonného dôvodu vydedenia v závete zo dňa 4.4.2016 nepovažoval súd prvej inštancie za potrebné ďalej skúmať otázku kvality rodinnoprávneho vzťahu medzi poručiteľom a žalobcom.

1.9. Vychádzal ďalej z ustanovení § 123, § 132, § 460, § 461 ods. 1, 2, § 473 ods. 1, § 469, § 474 ods. 1, § 475 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Konštatoval, že dedenie je univerzálnym spôsobom prechodu majetku v prípade smrti fyzickej osoby na jej právnych nástupcov (dedičov). V dôsledku dedenia dochádza v oblasti majetkových vzťahov k zmene subjektu vlastníckeho práva. Podľa ustanovenia § 460 OZ sa dedičstvo nadobúda smrťou poručiteľa. K tomu, aby niekto mohol dediť, musí predovšetkým preukázať dedičský titul (§ 461 ods. 1 OZ), a ďalej musí mať dedičskú spôsobilosť (porovnaj § 469 OZ). K nadobudnutiu dedičstva poručiteľovým dedičom ani podľa terajšej úpravy nedochádza len v dôsledku smrti poručiteľa. Právna úprava dedičského práva vychádza zo zásady ingerencie štátu pri nadobúdaní dedičstva; predpokladá okrem iného, že dedičstvo po každom poručiteľovi musí byť súdom prejednané a rozhodnuté, že konanie o dedičstve môže začať aj bez návrhu a že v konaní o dedičstve musí byť prejednaný aj majetok, ktorý pri pôvodnom prejednaní a rozhodnutí o dedičstve nebol známy (nebol zistený). Podľa uznesenia súdu prvej inštancie o potvrdení dedičstva alebo o vyporiadaní dedičov sa nadobúda dedičstvo s účinnosťou ku dňu smrti poručiteľa (Fekete Imrich a spol., Občiansky zákonník, Prehľadný komentár, EPOS, str. 549-551).

1.10. Uviedol, že pokiaľ ide o časť závetu zo dňa 4.4.2016, na základe ktorého poručiteľ odkázal spoluvlastnícke právo k nehnuteľnosti žalovanej 1/, zistil, že sa jedná o spoluvlastnícke právo, ktoré mal poručiteľ nadobudnúť v dedičskom konaní po synovi Q.. X. Č., ktorý zomrel dňa XX.X.XXXX. Dokazovaním mal zistené, že dedičské konanie po Q.. X. Č. nebolo ku dňu smrti V. B. V. Č., D.. právoplatne ukončené. Súdny komisár JUDr. Blaho uviedol, že ako jediný dedič po Q.. X. Č. prichádzal do úvahy jeho otec V. B. V. Č., D.. Dedičské konanie po Q.. X. Č. však nebolo ukončené z dôvodu, že

jediný dedič V. B.Y. V. Č., D.. dňa XX.XX.XXXX zomrel s tým, že v dedičskom konaní po poručiteľovi V. B. V. Č., D.. jeho syn Q.. B. Č. napadol závet, v zmysle ktorého mala dedič spoluvlastnícky podiel po Q.. X. Č. žalovaná 1/, čím JUDr. Blaho nemohol ustáliť definitívny okruh dedičov po poručiteľovi Q.. X. Č..

1.11. Vzhľadom na to, že v dedičskom konaní po poručiteľovi Q.. X. Č., vedenom súdnym komisárom JUDr. Romanom Blahom pod sp. zn. 1D/104/2016, Dnot 14/2016 nedošlo k vydaniu osvedčenia o dedičstve, z ktorého by bol zrejmý nielen okruh dedičov, ale aj skutočnosť, kto z dedičov nadobudol spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti, ktorý V. B. V. Č., D.. odkázal žalovanej 1/, s poukazom na ust. § 194 ods. 1 CSP sa musel prejudiciálne vysporiadať s otázkou, či právny úkon V. B. V. Č., D.., na základe ktorého závetom zo dňa 4.4.2016 odkázal spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti žalovanej 1/, vykazoval znaky platnosti z hľadiska hmotného práva (§ 34 OZ a nasl.). Pri posudzovaní, či okamihom smrti poručiteľa Q.. X. Č. nadobudol spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti jeho otec V. B. V. Č. D.. vzal súd do úvahy ďalšie skutočnosti. Prvou skutočnosťou bolo podľa neho, že v dedičskom konaní po poručiteľovi Q.. X. Č., zomr. dňa XX.X.XXXX podľa vyjadrenia súdneho komisára JUDr. Blaha prichádzal do úvahy ako jediný dedič otec poručiteľa V. B. V. Č., D.. (§ 474 ods. 1 OZ). Ďalšou skutočnosťou bolo to, že otec poručiteľa dňa 26.2.2015 vydedil svojho potomka Q.. X. Č., teda v čase smrti Q.. X. Č. dňa XX.X.XXXX boli v platnosti závet a listina o vydedení zo dňa 26.2.2015. Takéto konanie poručiteľa vo vzťahu k svojmu potomkovi vykazuje určité znaky dedičskej nespôsobilosti v prípade vzniku nároku poručiteľa dedič majetok po svojom potomkovi, ktorého predtým vydedil (§ 469 OZ). Je síce pravdou, že poručiteľ sa vydedením Q.. X. Č. nedopustil úmyselného trestného činu proti Mgr. X. E., ani zavrhnutia hodného konania proti prejavu poslednej vôle Q.. X. Č., avšak ak poručiteľ vydedil svojho potomka, je viac než zrejmé, že ich občianskoprávny vzťah titulom rodič a dieťa trpel obojstrannou poruchou, ktorá sa mohla prejavovať v nekomunikácii, v odmietaní a neposkytovaní si vzájomnej pomoci napr. v chorobe alebo v iných závažných veciach. Treťou okolnosťou podľa neho bolo to, že súdny komisár JUDr. Roman Blaho neustálil definitívny okruh dedičov po poručiteľovi Q.. X. Č., nakoľko v súvislosti s úmrtím V. B. V. Č., D.. jeho potomok Q.. B. Č. napadol v inom dedičskom konaní závet zo dňa 4.4.2016, na základe ktorého mal dedič spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti po Q.. X. Č. dňa XX.X.XXXX najprv V. B.Y. V. Č., D.. a následne dňa XX.XX.XXXX V. Q. Y., rod. O.. Pri odpovedi na otázku, či V. B. V. Č., D.. bol v súvislosti s výkonom práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov oprávnený nadobudnúť v čase smrti svojho syna Q.. X. Č., ktorého predtým vydedil, jeho spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti, je potrebné mať na zreteli nielen ust. § 460 OZ, ale aj zásady, ktoré sú účastníci občianskoprávných vzťahov (vrátane rodinnoprávných) povinné rešpektovať z hľadiska dobrých mravov, a to najmä v prípade, ak sú si dotknutí účastníci vedomí existencie akejkoľvek poruchy v týchto vzťahoch. Poukázal pritom na ustanovenia § 116, § 118 ods. 1, 2, § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka s konštatovaním, že pod pojmom dobré mravy možno rozumieť pravidlá správania sa, ktoré sú v prevažnej miere v spoločnosti uznávané a tvoria základ fundamentálneho hodnotového poriadku (uznesenie Ústavného súdu SR z 24.2.2011, č. k. IV. ÚS 55/2011-19). Obsah dobrých mravov spočíva vo všeobecne platných normách morálky, pri ktorých je daný všeobecný záujem ich rešpektovania (Rc 88/98) a za dobré mravy treba považovať súhrn spoločenských, kultúrnych a právnych noriem, ktoré v historickom vývoji osvedčujú istú nemennosť, sú rešpektované rozhodujúcou časťou spoločnosti a majú povahu základných. Ide o súhrn etických, všeobecne zachovávaných a uznávaných zásad, ktoré odpovedajú všeobecne uznávaným pravidlám slušnosti v súlade so všeobecnými zásadami morálky demokratickej spoločnosti (3Cdo/137/2003 NS SR). Dobré mravy sú merítkom hodnotenia konkrétnych situácií, zodpovedajúcich všeobecne uznávaným pravidlám slušnosti so všeobecnými morálnymi zásadami spoločnosti (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obdo/29/2007 zo dňa 23.9.2008). Výslovil, že dobré mravy netvorí spoločenský normatívny systém, ale sú skôr merítkom etického hodnotenia konkrétnych situácií zodpovedajúcim všeobecne uznávaným pravidlám slušnosti, poctivého správania a pod. Teória a súdna prax zhodne považujú dobré mravy za všeobecne uznávané pravidlá morálky, ktoré predstavujú fundamentálny hodnotový poriadok spoločnosti a zákonodarca ich považuje za tak významné, že ich pomocou odkazu v právnej norme včleňuje do občianskeho práva. Z toho vyplýva, že tieto morálne pravidlá majú objektívnu povahu, a preto akékoľvek súhlasné, a teda subjektívne motivované vyhlásenie zmluvných strán, nie je smerodajné v tom, či nimi uzavretá zmluva je v súlade s dobrými mravmi, alebo nie (rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 28. augusta 2008, sp. zn. 16Co/152/2008).

1.12. Vzhľadom na to, že v dedičskom konaní po poručiteľovi Mgr. X. E., vedenom súdnym komisárom JUDr. Romanom Blahom pod sp. zn. 1D/104/2016, Dnot 14/2016 nedošlo k vydaniu osvedčenia o dedičstve, z ktorého by bol zrejmý nielen okruh dedičov, ale aj skutočnosť, kto z dedičov nadobudol spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti, ktorý V. B. V. Č., D.. odkázal žalovanej 1/, s poukazom na ust. § 194 ods. 1 CSP sa musel prejudiciálne vysporiadať s otázkou, či právny úkon V. B. V. Č., D., na základe ktorého závetom zo dňa 4.4.2016 odkázal spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti žalovanej 1/, vykazoval znaky platnosti z hľadiska hmotného práva (§ 34 OZ a nasl.). Pri posudzovaní, či okamihom smrti poručiteľa Q. X. Č. nadobudol spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti jeho otec V. B. V. Č., D.. vzal súd do úvahy ďalšie skutočnosti. Prvou skutočnosťou bolo podľa neho, že v dedičskom konaní po poručiteľovi Q. X. Č., zomr. dňa XX.X.XXXX podľa vyjadrenia súdneho komisára JUDr. Blaha prichádzal do úvahy ako jediný dedič otec poručiteľa V. B. V. Č., D.. (§ 474 ods. 1 OZ). Ďalšou skutočnosťou bolo to, že otec poručiteľa dňa 26.2.2015 vydedil svojho potomka Q. X. Č., teda v čase smrti Q. X. Č. dňa XX.X.XXXX boli v platnosti závet a listina o vydedení zo dňa 26.2.2015. Takéto konanie poručiteľa vo vzťahu k svojmu potomkovi vykazuje určité znaky dedičskej nespôsobilosti v prípade vzniku nároku poručiteľa dedičť majetok po svojom potomkovi, ktorého predtým vydedil (§ 469 OZ). Je síce pravdou, že poručiteľ sa vydedením Q. X. Č. nedopustil úmyselného trestného činu proti Q. X. Č., ani zavrhnutia hodného konania proti prejavu poslednej vôle Q. X. Č., avšak ak poručiteľ vydedil svojho potomka, je viac než zrejmé, že ich občianskoprávny vzťah titulom rodič a dieťa trpel obojstrannou poruchou, ktorá sa mohla prejavovať v nekomunikácii, v odmietaní a neposkytovaní si vzájomnej pomoci napr. v chorobe alebo v iných závažných veciach. Treťou okolnosťou podľa neho bolo to, že súdny komisár JUDr. Roman Blaho neustálil definitívny okruh dedičov po poručiteľovi Q. X. Č., nakoľko v súvislosti s úmrtím V. B. V. Č., D.. jeho potomok Q. B. Č. napadol v inom dedičskom konaní závet zo dňa 4.4.2016, na základe ktorého mal dedičť spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti po Q. X. Č. dňa XX.X.XXXX najprv V. B. V. Č., D.. a následne dňa 30.10.2016 V. Q. Y., rod. O.. Pri odpovedi na otázku, či V. B. V. Č., D.. bol v súvislosti s výkonom práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov oprávnený nadobudnúť v čase smrti svojho syna Q. X. Č., ktorého predtým vydedil, jeho spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti, je potrebné mať na zreteli nielen ust. § 460 OZ, ale aj zásady, ktoré sú účastníci občianskoprávných vzťahov (vrátane rodinnoprávných) povinné rešpektovať z hľadiska dobrých mravov, a to najmä v prípade, ak sú si dotknutí účastníci vedomí existencie akejkolvek poruchy v týchto vzťahoch. Poukázal pritom na ustanovenia § 116, § 118 ods. 1, 2, § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka s konštatovaním, že pod pojmom dobré mravy možno rozumieť pravidlá správania sa, ktoré sú v prevažnej miere v spoločnosti uznávané a tvoria základ fundamentálneho hodnotového poriadku (uznesenie Ústavného súdu SR z 24.2.2011, č. k. IV. ÚS 55/2011-19). Obsah dobrých mravov spočíva vo všeobecne platných normách morálky, pri ktorých je daný všeobecný záujem ich rešpektovania (Rc 88/98) a za dobré mravy treba považovať súhrn spoločenských, kultúrnych a právnych noriem, ktoré v historickom vývoji osvedčujú istú nemennosť, sú rešpektované rozhodujúcou časťou spoločnosti a majú povahu základných. Ide o súhrn etických, všeobecne zachovávaných a uznávaných zásad, ktoré odpovedajú všeobecne uznávaným pravidlám slušnosti v súlade so všeobecnými zásadami morálky demokratickej spoločnosti (3Cdo/137/2003 NS SR). Dobré mravy sú merítkom hodnotenia konkrétnych situácií, zodpovedajúcich všeobecne uznávaným pravidlám slušnosti so všeobecnými morálnymi zásadami spoločnosti (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obdo/29/2007 zo dňa 23.9.2008). Vyslovil, že dobré mravy netvoria spoločenský normatívny systém, ale sú skôr merítkom etického hodnotenia konkrétnych situácií zodpovedajúcim všeobecne uznávaným pravidlám slušnosti, poctivého správania a pod. Teória a súdna prax zhodne považujú dobré mravy za všeobecne uznávané pravidlá morálky, ktoré predstavujú fundamentálny hodnotový poriadok spoločnosti a zákonodarca ich považuje za tak významné, že ich pomocou odkazu v právnej norme včleňuje do občianskeho práva. Z toho vyplýva, že tieto morálne pravidlá majú objektívnu povahu, a preto akékoľvek súhlasné, a teda subjektívne motivované vyhlásenie zmluvných strán, nie je smerodajné v tom, či nimi uzavretá zmluva je v súlade s dobrými mravmi, alebo nie (rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 28. augusta 2008, sp. zn. 16Co/152/2008).

1.13. Na základe zisteného skutkového stavu dospel tak súd prvej inštancie k záveru, podľa ktorého by bolo v rozpore s dobrými mravmi, ak by V. B. V. Č., D.. zdedil spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti po svojom synovi, ktorého predtým vydedil. Jedná sa o výnimočnú situáciu, ktorú zákon nepredvída.

Občiansky zákonník neuvádza, či má fyzická osoba dedičskú spôsobilosť dediť majetok po osobe, ktorú predtým vydedila. Analogicky možno podľa neho v takomto prípade použiť ustanovenie § 469 OZ o dedičskej nespôsobilosti v prípadoch, kedy preukázateľne existovala porucha v občianskoprávnom vzťahu medzi poručiteľom a dedičom. Vydedenie Q.. X. Č. v čase jeho smrti zo strany V. B.Í. V. Č., D.. má za následok vznik dedičskej nespôsobilosti na strane V. B.Í. V. Č., D., ktorý pre rozpor s dobrými mravmi nemohol nadobudnúť majetok, vrátane spoluvlastníckeho podielu po Q.. X. Č., čoho si V. B. V. Č., D.. v čase úmrtia svojho syna musel byť náležite vedomý. Nebolo preto správne, ak V. B. V. Č., D.. dňa 3.3.2016 odvolal listinu o vydedení Q.. X. Č. len z toho dôvodu, aby dňa 4.4.2016 odkázal spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti žalovanej 1/. Na základe zistených skutočností súd prvej inštancie prejudiciálne ustálil, že jediným dedičom po poručiteľovi Q.. X. Č. v dedičskom konaní, vedenom súdnym komisárom JUDr. Romanom Blahom je žalobca, ktorý bol v čase úmrtia Q.. X. Č. jeho súrodencom (§ 475 ods. 1 OZ).

1.14. Pokiaľ ide o tú časť notárskej zápisnice zo dňa 4.4.2016, ktorú poručiteľ označil ako závet, na základe ktorého prenechal majetok t. j. spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti žalovanej 1/, poručiteľ uviedol v notárskej zápisnici, že tento spoluvlastnícky podiel vlastní titulom dedenia po Q.. X. Č. Z dokazovania však vyplýva, že tomu tak nebolo, nakoľko súdny komisár JUDr. Roman Blahou uspokojivo nevyšetрил definitívny okruh dedičov po Q.. X. Č. a teda nevydal osvedčenie o dedičstve, na základe ktorého mal V. B. V. Č., D.. nadobudnúť spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti titulom dedenia. Súd taktiež zistil, že dňa 25.2.2016 nemohol poručiteľ nadobudnúť dedičstvo po potomkovi, ktorého predtým vydedil, nakoľko výkon takéhoto práva je v rozpore s dobrými mravmi. S poukazom na zásadu rímskeho práva, podľa ktorej nikto nemôže previesť na iného viac, než má sám, uviedol, že nemohol V. B. V. Č., D.. dňa 4.4.2016 odkázať majetok, ktorý nenadobudol po vydedenom potomkovi na žalovanú 1/. Posledná vôľa poručiteľa o odkázaní majetku po synovi Q.. X. Č. zo dňa 4.4.2016 bola vykonaná v rozpore s dobrými mravmi, nakoľko poručiteľ mal vedomosť o tom, že v čase úmrtia svojho syna Q.. X. Č. dňa 25.2.2016 tohto vydedil na základe listiny o vydedení zo dňa 26.2.2015. Poručiteľ teda nedisponoval žiadnym titulom na nakladanie so spoluvlastníckym podielom, zapísaným na LV č. XXXX, nebol ku dňu 4.4.2016 evidovaný ako podielový spoluvlastník na LV č. XXXX a taktiež nedisponoval osvedčením o dedičstve, na základe ktorého mal po synovi Q.. X. Č. nadobudnúť sporný spoluvlastnícky podiel, ktorý bez ďalšieho odkázal závetom zo dňa 4.4.2016 žalovanej 1/. Vzhľadom na absenciu titulu spoluvlastníckeho práva k nehnuteľnosti, evidovanej na LV č. XXXX, súd prvej inštancie vyhodnotil poslednú vôľu poručiteľa, prejavenu v závete zo dňa 4.4.2016 v časti odkázania nehnuteľnosti žalovanej 1/ ako absolútne neplatný právny úkon od počiatku, ex tunc, pre jeho rozpor s ust. § 3 ods. 1 OZ (§ 39 OZ).

1.15. Vychádzajúc zo zistených skutočností a s poukazom na ust. § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku dospel súd prvej inštancie k záveru o opodstatnenosti žalobného návrhu. Za rozhodujúcu skutočnosť považoval to, že žalobca osvedčil naliehavý právny záujem na určení neplatnosti závetu, obsiahnutého v notárskej zápisnici č. N 295/2016, Nz 11401/2016, NCRI 11719/2016 zo dňa 4.4.2016. Poručiteľ pri odkázaní spoluvlastníckeho podielu žalovanej 1/ k nehnuteľnosti, evidovanej na LV č. XXXX postupoval v rozpore s ust. § 3 ods. 1 OZ, nakoľko uvedený spoluvlastnícky podiel nemohol po svojom synovi Q.. X. Č. dňa XX.X.XXXX nadobudnúť. Pokiaľ ide o vydedenie žalobcu, závet zo dňa 4.4.2016 neobsahuje podstatné náležitosti listiny o vydedení a to najmä z hľadiska špecifikácie dôvodu vydedenia potomka v zmysle § 469a ods. 1 OZ. Uviedol, že z hľadiska časovej hospodárnosti, v rámci písomného vyhotovenia rozsudku neuviedol ďalšie písomné a ústne vyjadrenia strán, ktoré tvoria obsah súdneho spisu, nakoľko ich uvedenie a právne vyhodnotenie by bolo vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti nadbytočné, neefektívne a v rámci odôvodnenia tohto rozsudku aj za nepodstatné. Nie je podľa neho úlohou súdu v odôvodnení uviesť všetky dôkazné prostriedky, ktoré boli v súdnom spore vykonané, ale iba tie, ktoré sú najpodstatnejšie, z ktorých súd vychádzal pri rozhodovaní o opodstatnenosti žaloby a to tak, aby odôvodnenie súdu bolo presvedčivé a preskúmateľné (§ 220 ods. 2 CSP).

1.16. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 CSP a vzhľadom na úspech žalobcu v konaní, priznal mu nárok na plnú náhradu trov konania vo vzťahu k žalovanej 1/ a žalovanej 2/ s tým, že o výške náhrady trov rozhodne po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku, a to samostatným uznesením (§ 262 ods. 2 CSP).

2.1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 20. novembra 2019 č. k. 4Co/132/2019-183 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a zaviazal žalovanú v 1. rade na plnú náhradu trov odvolacieho konania.

2.2. V odôvodnení svojho rozhodnutia krajský súd uviedol, že ako súd odvolací (§ 34 CSP) je viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 CSP) a vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, ktorý nepovažoval za potrebné zopakovať ani doplniť, prejednal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP) a vo veci rozhodol postupom podľa § 378 ods. 1 v spojení s § 219 ods. 3 CSP, keď dospel k záveru, že odvolanie žalovanej 1/ nie je dôvodné. Odvolateľka k veci samotnej neuviedla žiadne skutočnosti, s ktorými by sa súd prvej inštancie nevysporiadala a ktoré by boli spôsobilé inak vyhodnotiť skutkový stav a následne prijať právne závery. Keďže súd prvej inštancie sa vysporiadala so všetkými skutočnosťami, ktoré boli uvedené v podanom odvolaní a na ktoré poukazovala žalovaná 1/ aj v priebehu konania pred súdom prvej inštancie, odvolanie nepovažoval odvolací súd za dôvodné. Podľa krajského súdu súd prvej inštancie vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, ktorého výsledky aj správne po skutkovej stránke vyhodnotil a po právnej stránke správne vec posúdil a svoje rozhodnutie aj náležite v súlade s ust. § 220 ods. 2 CSP dostatočne, zreteľne a presvedčivo odôvodnil, preto odvolací súd sa zamerával už len na skonštatovanie správnosti jeho rozhodnutia a vysporiadania sa s odvolacími námietkami žalovanej 1/.

2.3. V dedičskej veci po poručiťovi V. B. V. Č., D.. bolo uznesením Okresného súdu Bratislava I zo dňa 12. júna 2017 č.k. 1D 299/2016-64, Dnot 45/2016 konanie o dedičstve prerušené a žalobca bol odkázaný, aby v lehote jedného mesiaca od právoplatnosti tohto uznesenia podal na súd žalobu o určenie, že závet poručiťela obsahujúci ustanovenie o vydedení, spísaný dňa 4.4.2017 vo forme notárskej zápisnice N 295/2016, NZ 11401/2016 JUDr. Milošom Kaanom, notárom so sídlom v Bratislave je neplatný.

2.4. Krajský súd postupujúc podľa § 469a ods. 1 a 3 Občianskeho zákonníka uviedol, že vydedenie je právny úkon poručiťela (osoby, po ktorej sa má v budúcnosti dediť), ktorý smeruje k tomu, aby dedič nedostal svoj dedičský podiel, resp., aby dostal menej. Vydedením možno dedičské právo odňať len tzv. neopomenuteľnému dedičovi, teda priami potomkovia poručiťela (jeho deti). Poručiťel môže v listine o vydedení určiť, či sa vydedenie vzťahuje aj na potomkov vydedenej osoby (pre prípad, že vydedená osoba zomrie skôr, ako jeho rodič, ktorý spísal listinu o vydedení). Listinu o vydedení možno napísať vlastnoručne, môže byť napísaná inou osobou (v takom prípade sú potrebné podpisy dvoch svedkov) alebo môže byť spísaná vo forme notárskej zápisnice. Listina o vydedení musí obsahovať konkrétne dôvody vydedenia. Tie sú presne vypočítané v Občianskom zákonníku. Podľa toho možno vydediť potomka, ak v rozpore s dobrými mravmi neposkytol poručiťovi potrebnú pomoc v chorobe, v starobe alebo v iných závažných prípadoch, o poručiťela trvalo neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať bol odsúdený pre úmyselný trestný čin na trest odňatia slobody v trvaní najmenej jedného roka, trvalo vedie neusporiadaný život. Dôvod vydedenia musí existovať v čase spísania listiny o vydedení a musia sa týkať priamo potomka. Listinu o vydedení je možné zrušiť, a to spísaním neskoršieho závetu, kam bude zahrnutá aj osoba prv vydedená, jej písomným odvolaním alebo fyzickým zničením.

Podľa zákona musí vydedenie spĺňať materiálne a formálne náležitosti ustanovené zákonom. Poručiťel môže vydediť potomka iba z dôvodov upravených v ust. § 469a ods. 1 Obč. zák. a to: a/ ak v rozpore s dobrými mravmi neposkytol poručiťovi potrebnú pomoc v chorobe, v starobe alebo v iných závažných prípadoch, b/ o poručiťela trvalo neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať, c/ bol odsúdený pre úmyselný trestný čin na trest odňatia slobody v trvaní najmenej jedného roka, d/ trvalo vedie neusporiadaný život. Tieto zákonom taxatívne stanovené dôvody vydedenia predstavujú materiálnu náležitosť listiny o vydedení. Formálna náležitosť vydedenia je spôsob, forma vyhotovenia listiny o vydedení. Táto forma listiny musí tiež napĺňať znaky, ktoré sú potrebné pre závet a musí obsahovať dôvod vydedenia potomka. Listina o vydedení musí byť urobená písomne, prejav vôle poručiťela o vydedení potomka musí byť urobený výslovne, musí byť uvedený deň, mesiac, rok podpísania a musí obsahovať osobitné formálne náležitosti. Listina o vydedení môže byť napísaná vlastnou rukou poručiťela (tzv. holografná listina o vydedení). V prípade, že listina o vydedení nie je napísaná vlastnou rukou poručiťela (tzv. alografná listina o vydedení), teda v prípade, ak poručiťel nevie čítať a písať, ale môže ju vlastnoručne podpísať, poručiťel ju vlastnoručne podpíše. Takto zhotovená listina o vydedení sa musí vyhotoviť pred dvomi svedkami, ktorým sa listina prečíta a tiež ju podpíše.

Listina o vydedení môže byť napísaná aj vo forme notárskej zápisnice, ktorú spisuje notár a predpokladá sa, že bude obsahovať všetky náležitosti, či už formálne alebo materiálne, ktoré ukladá zákon pre jej platnosť. Ak listina o vydedení neobsahuje všetky uvedené formálne a materiálne náležitosti, je neplatná. Dôvody vydedenia je potrebné zisťovať a posudzovať individuálne podľa okolností, pretože dôvody vydedenia sú subjektívnymi dôvodmi každého jednotlivca. Možno nimi postihnúť široký okruh negatívnych skutočností existujúcich vo vzťahu poručiteľa a potomka alebo potomkov. Zákonný dôvod vydedenia v rozpore s dobrými mravmi je neposkytnutie poručiteľovi potrebnej pomoci v chorobe, v starobe a v iných závažných prípadoch pojem dobre mravy predstavuje určité pravidlá správania sa, ktoré sú v prevažnej miere v spoločnosti uznávané a tvoria základ základného hodnotového poriadku. V takýchto prípadoch je potrebné posúdiť a zvážiť objektívnu možnosť poskytnutia pomoci zo strany potomka ako i potrebnosť poskytnutia pomoci poručiteľovi zo strany potomka. Druhý dôvod vydedenia, a to neprejavenie opravdivého záujmu v zmysle ust. § 469a ods.1 písm. b/ Obč. zák. sa považuje za významný vzťah medzi poručiteľom a potomkom a pri úvahe o tom, či ide o neprejavenie opravdivého záujmu majúceho charakter skutočného vnútorného vzťahu a nielen predstieraného formálneho záujmu. Existenciu takéhoto kvalifikovaného vzťahu možno vyvodiť z rozličných vonkajších prejavov, zo vzájomnej starostlivosti potomka a poručiteľa, a pod., pričom pri posudzovaní otázky, či existuje dôvod vydedenia podľa § 469a ods. 1 písm. b/ Obč. zák. nemožno opomenúť ani konkrétne možnosti dediča prejavovať takýto záujem, a tiež okolnosti, za ktorých k vydedeniu došlo, najmä, či potomkovi v prejavovaní opravdivého záujmu poručiteľa nebránili objektívne okolnosti, prípadne, či zo strany potomka nejde o nezavinené neprejavovanie takéhoto kvalifikovaného záujmu. Tento zákoný dôvod vydedenia totiž vyžaduje, aby neprejavenie opravdivého záujmu bolo potomkom zavinené, nestačí len samotná existencia takéhoto stavu.

2.5. Podľa odvolacieho súdu jednou z najdôležitejších otázok vznikajúcich pri dedičskom konaní je platnosť závetu. Neplatnosť závetu môže byť relatívna, alebo absolútna. Relatívna neplatnosť závetu je upravená ustanovením § 479 Občianskeho zákonníka, ktorý upravuje tzv. neopomenuteľných dedičov. Podľa uvedeného ustanovenia, ak závet nepriznáva neopomenuteľným dedičom dedičstvo vo výške, na ktoré majú podľa predmetného ustanovenia nárok, je v tejto časti neplatný. Závet sa podľa ustanovenia § 40a Občianskeho zákonníka môže stať relatívne neplatný len vtedy, ak sa neopomenuteľný dedič relatívnej neplatnosti dovoľá. Neplatnosť závetu je možné namietnuť počas konania o dedičstve až do potvrdenia nadobudnutia dedičstva. Podľa zákona sa závet zrušuje zriadením neskoršieho platného závetu, pokiaľ pri ňom nemôže obstať, alebo odvolaním závetu.

2.6. Závet môže byť aj absolútne neplatný. Absolútna neplatnosť závetu je upravená ustanovením § 39 Občianskeho zákona. Uvedené ustanovenie všeobecne upravuje absolútnu neplatnosť právneho úkonu. Podľa uvedeného ustanovenia je neplatný ten úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom. V prípade závetu môže ísť o absolútnu neplatnosť napríklad, ak závet bol spísaný pod nátlakom. Na absolútnu neplatnosť je súd povinný prihliadať ex offio.

2.7. Dňa 26.2.2015 bola spísaná Notárska zápisnica N 181/2015, Nz 6420/2015 obsahujúca závet o poslednej vôli V. B. Č., D.. o naložení s jeho majetkom pre prípad smrti, a to, že všetok jeho hnutel'ny a nehnuteľný majetok a majetkové práva zanecháva pani P. Č. ako jedinej dedičke jeho majetku, spolu s listinou o vydedení jeho dvoch synov -žalobcu a Q.. X. Č. predovšetkým z dôvodu, že prerušili s ním akékoľvek kontakty a prestali o neho prejavovať akýkoľvek záujem a vydedenie sa malo vzťahovať v zmysle § 473 ods. 2 Obč. zák. aj na ich potomkov.

Z obsahu notárskej zápisnice č. N 192/2016, Nz 7419/2016, NCRI 7628/2016 zo dňa 3.3.2016 vyplýva rozhodnutie poručiteľa o odvolaní závetu a listiny o vydedení, ktoré boli spísané do notárskej zápisnice č. N 181/2015, Nz 6420/2015 zo dňa 26.2.2015. Poručiteľ bol uzrozumený s tým, že po odvolaní závetu a listiny o vydedení sa jeho dedičmi stávajú jeho dedičia zo zákona. Poručiteľ vyjadril svoju poslednú vôľu slobodne, vážne a bez donútenia. Notár JUDr. Miloš Kaan o týchto skutočnostiach napísal notársku zápisnicu, ktorú účastníkovi prečítal a vysvetlil, na čo ju poručiteľ ako úplnú a správnu schválil a na znak svojho súhlasu s jej obsahom vlastnoručne podpísal.

Podľa notárskej zápisnice č. N 295/2016, Nz 11401/2016 zo dňa 4.4.2016 posledná vôľa poručiteľa bola vyjadrená formou závetu, v rámci ktorej uviedol, že pri plnej pamäti a spôsobilosti na právne úkony so svojím majetkom pre prípad smrti nakladá takto: nehnuteľnosti v katastrálnom území W. Q., v obci O. - mestská časť W. Q., v okrese O. I - byt číslo X na 2. p. domu, na ulici S. orientačné číslo X, súp. č. 30

a k nemu prislúchajúci podiel na spoločných častiach a zariadeniach domu a na pozemku, na ktorom je dom postavený, ktoré poručiiteľ vlastnil titulom dedenia po jeho synovi X. v podiele 1/2 zanecháva pani V. Q. Y. v celosti t. j. celý svoj podiel 1/2. Všetky ostatné veci, ktoré v čase smrti vlastní alebo bude vlastníť zanecháva pani P. Č., rod. R.S.. Listinu o vydedení, spísanú do notárskej zápisnice notára JUDr. Miloša Kaana dňa 26.2.2015, slovom P. E. P., ponechal poručiiteľ v platnosti. Poručiiteľ bol notárom poučený o dedičskom práve v zmysle Občianskeho zákonníka, najmä o tom, že existujú neopomenuteľní dedičia, ktorých možno vydediť len zo zákonných dôvodov.

2.8. Podľa krajského súdu sa súd prvej inštancie pri vysporiadaní sa splatnosťou závetu správne zaoberal aj z hľadiska absolútnej neplatnosti ex offo a vysporiadal sa s otázkou, či právny úkon V. B. V. Č., D., na základe ktorého závetom zo dňa 4.4.2016 odkázal spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti žalovanej 1/, vykazoval znaky platnosti z hľadiska hmotného práva (§ 34 OZ a nasl.). Preto nebola dôvodná odvolacia námietka žalovanej 1/, že v konečnom dôsledku si bol žalobca vedomý toho, že neexistujú skutočnosti, na základe ktorých by mal byť závet poručiiteľa vyhlásený za neplatný, a preto vo svojej žalobe zo dňa 13.7.2017 aplikoval eventuálny petit, v ktorom žiadal, aby súd určil, že závet je neplatný len v tej časti, v ktorej poručiiteľ ponechal v platnosti Listinu o vydedení spísanú do Notárskej zápisnice JUDr. Miloša Kaana dňa 26.2.2015.

2.9. Odvolací súd sa stotožnil so závermi súdu prvej inštancie, že predmetný závet zo dňa 4.4.2016 je absolútne neplatný, k čomu dodáva, že tento závet neobsahuje listinu o vydedení s náležitosťami, ktoré by mala listina o vydedení obsahovať. Nemožno len uviesť, že Listina o vydedení zo dňa 26.2.2015 sa bez ďalšieho, teda zákonom požadovaného obsahu a dôvodu vydedenia, ponecháva v platnosti, a tiež z dôvodu, že táto bola spolu so závetom rozhodnutím o ich odvolaní uvedeným v Notárskej zápisnici zo dňa 3.3. 2016 odvolaná, t. j. už neplatná v čase spisania závetu dňa 4.4.2016.

2.10. Odvolací súd tiež vzhľadom na odvolaciu námietku žalovanej 1/ ohľadom nadobudnutia dedičského podielu V. B. Č., D.. po poručiiteľovi, zomrelom synovi Q.. X. Č., dodáva, že dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiiteľa, pričom potenciálnym dedičom je do úvahy prichádzajúci dedič, avšak k definitívnemu nadobudnutiu a potvrdeniu vlastníckeho práva nadobúda dedič až právoplatným uznesením o osvedčení dedičstva. Dedičom v pravom zmysle slova je ten, kto prijme dedičstvo a na koho prejde dedičstvo po zomretej osobe podľa ustanovení Občianskeho zákonníka a dedičskom nástupníctve. Potenciálny dedič je osoba, ktorej v dôsledku smrti (objektívnej právnej skutočnosti) patrí právny dôvod, t. j. dedičský titul (zákon alebo závet). Osoba, ktorá využije alebo nevyžije svoje právo odmietnuť dedičstvo - putatívny, či domnelý dedič. Skutočným dedičom sa stane osoba, ktorá neodmietla dedičstvo a v rámci vyporiadania dedičstva aj zdedí majetok. Zásada nadobudania dedičstva okamihom smrti poručiiteľa - je zakotvená v prvom ustanovení siedmej časti OZ v § 460. Princíp nadobudania dedičstva okamihom smrti poručiiteľa má za následok, že práva dediča na úkony, ku ktorým dochádza neskôr, aj v prípade voči tretím osobám, je potrebné obligatórne potvrdiť rozhodnutím súdu. Z právnych úkonov týkajúcich sa dedičstva je dedič oprávnený až po právoplatnom skončení dedičského konania. Z vyjadrenia súdneho komisára JUDr. Romana Blaha zo dňa 12.5.2017 a zo dňa 23.11.2018 bolo preukázané, že v dedičskej veci po poručiiteľovi Q.. X. Č., nar. XX.X.XXXX, zomr. XX.X.XXXX, vedenej na notárskom úrade pod sp. zn. 1D/104/2016, Dnot 14/2016 prichádzal do úvahy ako jediný zákonný dedič otec poručiiteľa a to V. B. V. Č., D., nar. XX. X.XXXX, ktorý zomrel dňa XX.XX.XXXX. Dedičské konanie nebolo možné ukončiť, pretože bol sporný okruh dedičov. Z dôvodu úmrtia V. B. V. Č., D.. nastúpili do konania jeho dedičia, avšak vzhľadom na spornosť platnosti závetu/závetov tohto poručiiteľa nemal JUDr. Blaha ustálený definitívny okruh dedičov, čo bránilo ďalšiemu prejedaniu dedičstva po poručiiteľovi Q.. X. Č..

2.11. Odvolací súd zdôraznil, že nevyhnutným predpokladom dedičského nástupníctva je tiež spôsobilý dedič. Fyzická osoba, ktorá má dedičskú spôsobilosť (tzv. dedičská spôsobilosť v objektívnom zmysle slova), však nie je spôsobilým dedičom, pokiaľ sa pre ňu stane neprekonateľnou prekážkou dedič jej vlastné konanie, ktorého sa dopustila voči poručiiteľovi alebo voči jeho blízkym osobám. V takýchto prípadoch vystupuje do popredia subjektívna stránka dedičskej spôsobilosti (tzv. dedičská spôsobilosť v subjektívnom zmysle slova), ktorá môže mať v určitých prípadoch za následok dedičskú nespôsobilosť. Takáto osoba povolená k dedičskej postupnosti sa dopustila ťažkých pokleskov voči poručiiteľovi a jeho rodine, a preto by bolo v rozpore so spoločenskou morálkou, aby profitovala z výhod, ktoré plynú z dedičského nástupníctva. Bolo by nezlučiteľné so zásadami dedičského práva, aby dedičstvo nadobudol ten, kto sa snaží navodiť stav, ktorý nezodpovedá vôli poručiiteľa. Tohto konania sa možno dopustiť za

života poručiťa a tento dôvod dedičskej nespôsobilosti môže byť konvalidovaný, a to tak, že poručiť dedičovi takýto čin odpustil. Zákon bližšie nevymedzuje pojem „zavrnutiahodné“ konanie proti prejavu poručiťovej vôle. Pri naplnení uvedených skutkových podstatí dedičská nespôsobilosť nastáva priamo zo zákona (ex lege) bez ďalšej právnej skutočnosti a trvá dovtedy, kým poručiť dedičovi neodpustí. Súd na dedičskú nespôsobilosť prihliada z úradnej povinnosti (ex offio). Dedičská nespôsobilosť sa môže týkať tak dediča zo zákona, ako aj dediča zo závetu. Ten, kto sa dopustil konania kvalifikovaného ako konanie zakladajúce dôvod dedičskej nespôsobilosti, nemôže dedič z žiadneho titulu a na dediča, na ktorého sa vzťahuje niektorý z dôvodov dedičskej nespôsobilosti, sa hľadá, akoby ani neexistoval.

2.12. V prejednávanej veci bolo vykonaným dokazovaním nepochybne preukázané, že dedičské konanie po Q. X. Č. nebolo skončené ku dňu 4.4.2016, kedy V. B. Č., D. ako domnelý dedič mal po ňom ako poručiťovi previesť v závete uvedené vlastnícke právo a navyše správne konštatoval aj súd prvej inštancie, že nešlo o spôsobilého dediča po Q. X. Č., ktorého za jeho života v závete s listinou o vydedení vydedil a išlo by tak o dedenie proti vôli poručiťa, ktorého prejav odpustenia nebol v konaní preukázaný.

2.13. Odvolací súd preto vzhľadom na vyššie uvedené sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o absolútnej neplatnosti závetu zo dňa 4.4.2016 spísaného formou notárskej zápisnice č. N 295/2016, Nz 11401/2016, ako aj s jeho odôvodnením a napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

2.14. O nároku na náhradu trov konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a v odvolacom konaní plne úspešnému žalobcovi priznal plnú náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanej 1/, ktorá v odvolacom konaní úspech nemala.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná v 1. rade (ďalej aj „dovolateľ“).

4.1. Dovolateľka prípustnosť dovolania odôvodnila ustanoveniami § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ Civilného sporového poriadku.

4.2. V dovolaní vzhľadom na jeho prípustnosť vyvodzovanú z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP uviedol, že sa odvolací súd sa v celom svojom rozsudku absolútne nezaoberal, a tým pádom ani nevysporiadal, s námietkami dovolateľky voči výroku rozsudku prvoinštančného súdu o trovách konania. Žalovaná vo svojom odvolaní namietala, že predmetný spor nie je typickým sporovým konaním, kde by mal súd prihliadať na úspech, či neúspech strany konania, od ktorého by sa následne odvíjalo právo na náhradu trov konania. Tento názor je podporený aj judikatúrou súdov, (napr. rozsudok Okresného súdu Martin SP. zn.: 90/99/2012, alebo rozsudok Okresného súdu Partizánske sp. zn.: 30/77/2011). Podľa dovolateľky predmetné konanie možno považovať za špecifické konanie, nakoľko žalovaná predmetný spor svojím konaním nevyvolala a ani nebola účastníkom právnych úkonov, ktorých neplatnosť žalobca namieta, a ktoré by boli spôsobili podanie žaloby žalobcom, ona iba rešpektovala slobodnú vôľu poručiťa, tak ako ju vyjadril v závete. Predmetnú žalobu podal žalobca, pričom to bolo výlučne jeho rozhodnutie, ako zákonného dediča po poručiťovi, ktorý využil svoje právo domáhať sa súdnej ochrany z dôvodu jeho vylúčenia z dedenia, a napadnúť tak platnosť závetu. V konečnom dôsledku, samotná právna úprava určuje, že pri sporovom konaní, ktoré ja začaté na základe návrhu podaného odkázanými dedičmi, treba považovať všetkých účastníkov konania o dedičstve za nerozlučných spoločníkov, a to ako na strane žalobcov, tak i na strane žalovaných. Postavenie žalobcu je určené obsahom rozhodnutia súdu (notárskeho komisára) v dedičskom konaní, takže ostatní dedičia musia v súdnom konaní vystupovať na strane žalovaných a to aj napriek tomu, že niektorí z nich sa k spornej otázke nestavali odmietavo, vystupovali pasívne, či vôbec nevystupovali (R 65/2003).

4.3 Dovolateľka poukázala na ustálenú judikatúru (napr. R 82/2006, Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3MCdo/5/2006, nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 248/2010 z 21.10.2010, atď.) sú významnými z hľadiska aplikácie ustanovenia § 257 CSP aj okolností, ktoré viedli k uplatneniu nároku na súde, charakter sporu ako aj postoj účastníkov v priebehu konania. Žalovaná poukázala aj na názor Ústavného súdu SR ohľadom aplikácie ustanovenia § 257 CSP, ktorý vyjadril vo svojom uznesení sp. zn. II. ÚS 563/2001, zo dňa 08.12.2011, a podľa ktorého: „Účelom ustanovenia § 257 CSP je teda umožniť súdu zmierniť dôsledky právnych noriem upravujúcich náhradu trov konania zavedením moderačného práva. Toto ustanovenie je výrazom skutočnosti, že tam, kde zákon nemôže byť natoľko kauzistický, aby postihol celú rozmanitosť života, právo sa dotvára práve sudcovským výkladom v

mediach ustanovených všeobecnými podmienkami uvedenými v zákone, za splnenia ktorých môže dôjsť k rozhodnutiu súdu inému záveru o náhrade trov konania, než by plynul z použitia všeobecných zásad náhrady trov konania. V takýchto prípadoch sa zohľadňujú osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery oboch strán, prihliada sa na postoj strán v konaní a prípadne iné okolnosti a môže teda súd dospieť k záveru o úplnom nepriznaní trov konania úspešnej strane, a to práve s ohľadom na intenzitu preukázaných dôvodov hodných osobitného zreteľa. Podľa dovolateľky jednou z najdôležitejších súčastí základného práva na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je povinnosť súdu vyrovnať sa s argumentmi a návrhmi účastníkov súdneho konania. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Poukázala na uznesenie NS SR sp. zn.: 6Cdo/98/2017, zo dňa 31.01.2019. Vzhľadom k tomu, že prvoinštančný súd sa vôbec nezaoberal možnosťou aplikácie ustanovenia § 257 CSP a nepoužitie tohto ustanovenia ani neodôvodnil, ako aj vzhľadom k tomu, že odvolací súd vôbec nereagoval na tieto námietky žalovanej, má žalovaná za to, že nesprávnym procesným postupom súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu jej bolo znemožnené, aby sa k uvedenému mohla vyjadriť a uskutočniť jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

4.4. V súvislosti s prípustnosťou dovolania vyvodzovanou z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP mala dovolateľka za to, že otázkou dovolacím súdom doposiaľ neriešenou, bolo určenie okamihu nadobudnutia dedičstva a možnosť disponovať nadobudnutým dedičstvom.

5. Žalobca a žalovaná v 2/ rade sa k dovolaniu nevyjadrili.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné, a vzhľadom na uplatnené dovolacie dôvody (§ 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP) zároveň aj dôvodné.

7. Z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

8. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu, a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

9.1. Z hľadiska obsahového (§ 124 ods. 1 CSP) žalovaná 1/ v dovolaní nenamietala absenciu odôvodnenia rozhodnutia v časti týkajúcej sa trov konania a neaplikácie ust. § 257 CSP v tomto prípade

a to jednak zo strany prvostupňového ako aj odvolacieho súdu.

9.2. Dovolací súd konštatuje, že v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe ústavného súdu je jedným z princípov, ktoré predstavujú súčasť práva na riadny a spravodlivý proces ako aj pojmu právneho štátu, povinnosť súdov svoje rozhodnutia riadne odôvodniť (III. ÚS 199/08, I. ÚS 290/2015, III. ÚS 375/2015, III. ÚS 825/2016). Z odôvodnenia rozhodnutia súdu potom musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na druhej strane. Nepreskúmateľné rozhodnutie tiež nedáva dostatočné záruky pre to, že nebolo vydané v dôsledku ľubovôle a spôsobom porušujúcim ústavne zaručené právo na spravodlivý proces.

9.3. Odôvodnenie rozhodnutia súdu, z ktorého nemožno zistiť, akým spôsobom súd postupoval pri posudzovaní rozhodných skutočností v prejednávanej veci, nevyhovuje zákonným požiadavkám, ktoré CSP kladie na obsah odôvodnenia rozhodnutia a v konečnom dôsledku takéto rozhodnutie zasahuje do základných práv účastníka súdneho konania, ktorý má nárok na to, aby bola jeho vec spravodlivo posúdená. Civilný súd je preto povinný svoje rozhodnutie riadne odôvodniť, je povinný tiež zrozumiteľným spôsobom vysvetliť, ako a prípadne prečo sa určitou námietkou nezaoberal. Ak tak súd nepostupuje, porušuje právo účastníka konania na spravodlivý proces garantovaný článkom 46 ods. 1 ústavy a článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Odôvodnenie rozhodnutia musí stranám konania umožňovať spoznať úvahy súdu, ktoré boli relevantné pre výsledok konania, a tým preskúmateľnosť súdneho rozhodnutia z hľadiska zákonnosti a vecnej správnosti. Pre presvedčivosť súdneho rozhodnutia je kľúčové, aby reagovali na substantívne argumenty a námietky sťažovateľov a aby vysvetlili, prečo ich neprijali.

9.4. Podľa dovolacieho súdu, sa prvostupňový súd ako aj odvolací súd týmto dôsledne neriadil pri požiadavke žalovanej 1/ aplikovať ust. § 257 CSP na daný prípad a preto je potrebné, aby doplnili svoje nové rozhodnutie o dôvody, pre ktoré považovali túto požiadavku dovolateľky za nedôvodnú, nakoľko sa ňou vôbec nezaoberali a žiadnym spôsobom ju nevyhodnotili.

10. Pretože konanie pred prvostupňovým súdom ako aj odvolacím súdom bolo postihnuté dovolateľkou namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f/ CSP, iba v časti trov konania, tak dovolací súd pristúpil k posúdeniu jeho dovolania z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu v merite veci - nesprávneho právneho posúdenia veci prvostupňovým a odvolacím súdom.

11. Dovolateľka vyvodzuje prípustnosť podaného dovolania poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP argumentujúc, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

12. Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Výpočet dôvodov dovolania uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Dovolanie prípustné podľa tohto ustanovenia možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Závery o (ne)prípustnosti dovolania prijíma dovolací súd na základe dôvodov uvedených dovolateľom (§ 432 CSP).

13. Z vyššie uvedenej dovolateľkou vymedzenej prípustnosti dovolania, vychádzajúc z obsahu odôvodnenia dovolania (podľa čl. 11 ods. 1 základných princípov CSP a ustanovenia § 124 ods. 1 CSP) dovolací súd ustálil, že podstatnou sú právne otázky, „určenie okamihu nadobudnutia dedičstva a možnosť disponovať nadobudnutým dedičstvom a či môže nadobudnúť dedičstvo po poručiťelovi osoba, ktorá poručiťela vydedila a či možno rozširovať dôvody dedičskej nespôsobilosti podľa § 469 Občianskeho zákonníka“.

14. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak

zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

14.1. V zmysle ustanovenia § 460 Občianskeho zákonníka rozhodujúcim okamihom pre nadobudnutie dedičstva je okamih smrti poručiteľa (fyzickej osoby) alebo deň, ktorý súd v konaní o vyhlásenie za mŕtveho (§ 220-230 CMP) v rozsudku určil za deň smrti nezvestného, prípadne deň, ktorý nezvestný neprežil, je podľa § 460 rozhodujúcou skutočnosťou pre prechod práv a povinností, ktoré sú predmetom dedičstva. Rozhodnutie súdu (§ 481 až 484 OZ), ktorým podľa § 203 CMP potvrdí nadobudnutie dedičstva alebo schváli dohodu dedičov o vyporiadaní dedičstva, len deklaruje to, čo už nastalo smrťou poručiteľa. Aj podľa dovolacieho súdu je okamih smrti tým okamihom, ku ktorému dedičia nadobúdajú dedičstvo po poručiteľovi, pričom rozhodnutie súdu o potvrdení nadobudnutia dedičstva má len deklaratórny charakter. Pokiaľ ide o samotné scudzovanie alebo nakladanie presahujúce rámec obvyklého hospodárenia s predmetom dedičstva, tak toto je obmedzené iba ust. § 201 CMP tým, že tak možno urobiť len po súhlase súdu, pričom spísanie závetu takýmto dedičom, ktorý ešte nemal potvrdené nadobudnutie dedičstva nemožno považovať za situáciu, kedy by dedič scudzoval predmet dedičstva alebo s ním hospodáril nad rámec obvyklý. Dovolací súd je preto toho názoru, že poručiteľ V. B. V. Č., D., rod. Č., nar. XX.XX.XXXX a zomrelý XX.XX.XXXX, bol oprávnený spísať závet dňa 04.04.2016, č. N295/2016, Nz 11401/2016, NCRI 11719/2016.

14.2. Pokiaľ ide o aplikáciu ust. § 469 OZ a s tým súvisiacu otázku či môže nadobudnúť dedičstvo po poručiteľovi osoba, ktorá poručiteľa vydedila a či možno rozširovať dôvody dedičskej nespôsobilosti podľa § 469 Občianskeho zákonníka tak dovolací súd uvádza, že súd nemôže nad zákonom stanovený rámec rozširovať dôvody dedičskej nespôsobilosti uvedené v § 469 Občianskeho zákonníka, teda, že nededí, kto sa dopustil úmyselného trestného činu proti poručiteľovi, jeho manželovi, deťom alebo rodičom alebo zavrhnutia hodného konania proti prejavu poručiteľovej poslednej vôle. Môže však dediť, ak mu poručiteľ tento čin odpustil. Z obsahu súdneho spisu je zrejmé, že poručiteľ V. B. V. Č., D., rod. Č., nar. XX.XX.XXXX a zomrelý XX.XX.XXXX sa nedopustil trestného činu voči zomrelému synovi Q. X. Č., ktorý zomrel dňa XX.X.XXXX, sa nedopustil žiadneho trestného činu voči zomrelému synovi, alebo zavrhnutiahodného konania voči jeho závetu, nakoľko súd nemá vedomosť, že by závet spísal.

15. Zhrnúc uvedené, prvostupňový a ani odvolací súd nepostupovali správne a v medziach zákona, ak rozšírili dôvod dedičskej nespôsobilosti o ďalší dôvod, a to konanie v rozpore s dobrými mravmi, ktorý subsumovali pod to, že „fyzická osoba, ktorá má dedičskú spôsobilosť (tzv. dedičská spôsobilosť v objektívnom zmysle slova), však nie je spôsobilým dedičom, pokiaľ sa pre ňu stane neprekonateľnou prekážkou dediť jej vlastné konanie, ktorého sa dopustila voči poručiteľovi alebo voči jeho blízkym osobám. V takýchto prípadoch vystupuje do popredia subjektívna stránka dedičskej spôsobilosti (tzv. dedičská spôsobilosť v subjektívnom zmysle slova), ktorá môže mať v určitých prípadoch za následok dedičskú nespôsobilosť“. Takáto osoba povolaná k dedičskej postupnosti sa dopustila ťažkých pokleskov voči poručiteľovi a jeho rodine, a preto by bolo v rozpore so spoločenskou morálkou, aby profitovala z výhod, ktoré plynú z dedičského nástupníctva. Bolo by nezlučiteľné so zásadami dedičského práva, aby dedičstvo nadobudol ten, kto sa snaží navodiť stav, ktorý nezodpovedá vôli poručiteľa. Tohto konania sa možno dopustiť za života poručiteľa a tento dôvod dedičskej nespôsobilosti môže byť konvalidovaný, a to tak, že poručiteľ dedičovi takýto čin odpustil. Zákon bližšie nevymedzuje pojem „zavrhnutiahodné“ konanie proti prejavu poručiteľovej vôle. Pri naplnení uvedených skutkových podstatí dedičská nespôsobilosť nastáva priamo zo zákona (ex lege) bez ďalšej právnej skutočnosti a trvá dovtedy, kým poručiteľ dedičovi neodpustí. Súd na dedičskú nespôsobilosť prihliada z úradnej povinnosti (ex offio). Dedičská nespôsobilosť sa môže týkať tak dediča zo zákona, ako aj dediča zo závetu.“

Samotná skutočnosť, že otec vydedil syna a neskôr tento úkon o vydedení zrušil neznamená, že boli u neho naplnené pojmové znaky dedičskej nespôsobilosti podľa § 469 Občianskeho zákonníka.

16. Vychádzajúc z vyššie uvedeného právneho názoru dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je prípustné a zároveň dôvodné, a teda je potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie v celom rozsahu (§ 449 ods. 2 CSP) a vec mu vrátil v rozsahu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

17. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

18. Pokiaľ išlo o návrh žalovanej na odklad vykonateľnosti tak dovolací súd nezistil dôvody, pre ktoré by mal návrhu vyhovieť.

19. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.